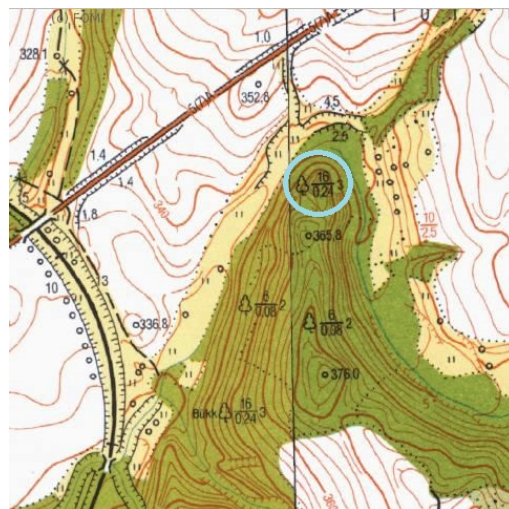

Dénes József - Hölgykő a Bakonyban

Kevesek számára ismert a már I. (Nagy) Lajos király korában lerombolt Hölgykő vár helye. Városlőd határában, a Csehbányára vezető út mellett található a németül Schlossbergnek nevezett várhegy.

Hölgykő a bakonyi erdőispánság váraként tűnik fel forrásainkban az Anjou-kor elején. V. Istvántól 1270-ben kapta meg a bakonyi örökös ispánságot Csák nembeli Csák bán, a nemzetség Ugodi-ágának tagja. Engel Pál ezért a vár építését neki, vagy unokaöccsének, Demeter bánnak (1281-85) tulajdonította.

Ez persze azt feltételezné, hogy 1270-ben az erdőispánsághoz még nem tartozott vár! Valljuk be, ez a többi hasonló esettel összevetve kevésbé valószínű – az erdőispánságok központjaiban ugyanis jóval korábban és gyakorlatilag mindenütt számolhatunk királyi várakkal. Különben is nehéz elképzelni a bakonyi örökös ispánságot, mint presztízs-címet vár nélkül! Az ugodi Csákok kihaltával Engel feltételezése szerint átmenetileg a Kőszegiek birtokába jutott volna Hölgykő, melyet aztán a király már tőlük szerzett volna meg 1310 előtt. Ugodi Demeter bán felesége Kőszegi Miklós nádor leánya volt. Tehát anyja révén valóban a híres oligarcha család tagja lehetett az utolsó Ugodi is.

I. Lajos később, 1364 körül lerontatta a várat és uradalmából a dúsgazdag lövöldi karthauzi perjelséget alapította.

Végül pár szót a vár nevééről. A menyét régi magyar neve a ‘hölgy’ volt, tehát egy hölgymenyétek által látogatott szikla lehetett a névadás indítéka:

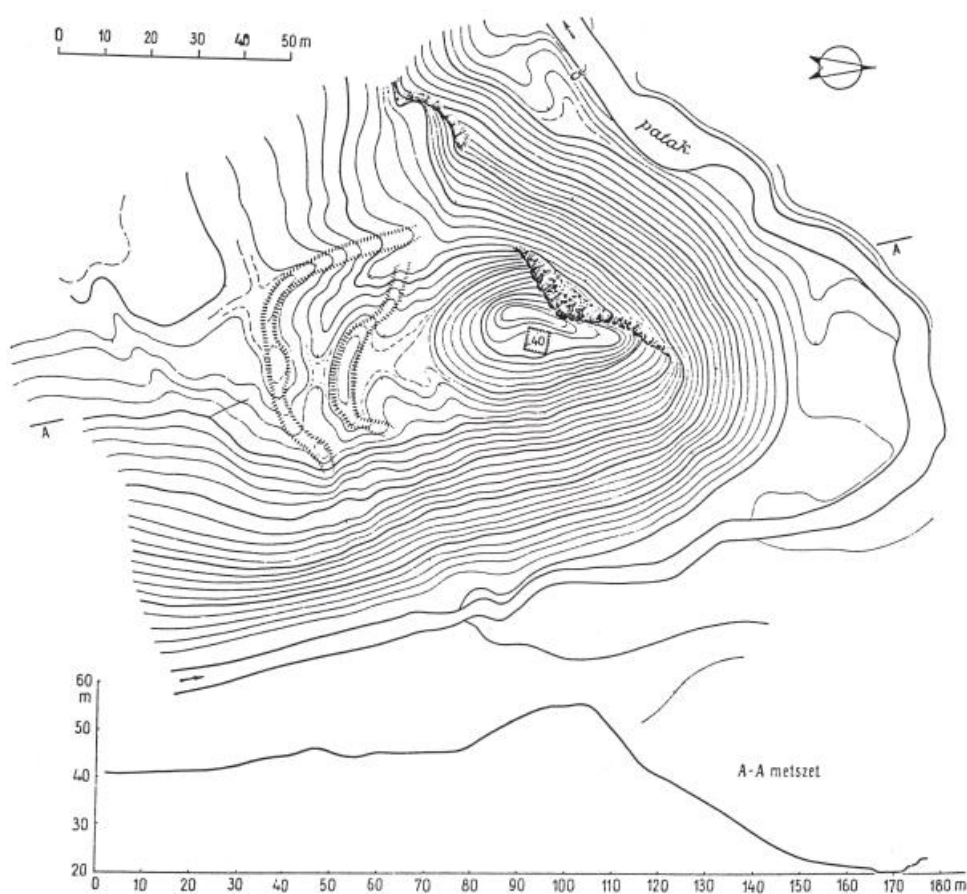

Ne feledjük azt sem, hogy Veszprém közelében vagyunk. Veszprém várát pedig 997-ben Koppány azért ostromolta, mert a *levirátus* jogát gyakorolva feleségül kívánta volna venni a meghalt Géza nagyfejedelem özvegyét, Saroltot. A Sarolt név török jelentése: ‘fehér menyét’ – ahogyan nővérét Karoldnak (azaz ‘fekete menyét’-nek) hívták Anonymus szerint. Karold nevét talán a somogyi Karád község neve őrizheti. Ez a falu később a lövöldi perjelek

uradalmának a központja lett. Amúgy maga Koppány is rendelkezett udvarházzal a Bakonyban (lásd Bakonykoppány).

De ez csak mellékes kitérő volt! Egyelőre nem tudjuk, mikortól számolhatunk a bakonyi erdőispánság megszervezésével. Egy hamis oklevél szerint már Szent László korában, 1082-ben is létezett (tudni kell, hogy a hamis oklevelek gyakran valós adatokat őriztek meg, ugyanis nem nehéz belátni, hogy olyan hamisításnak semmi értelme nem lett volna, amelyről azonnal nyilvánvaló, hogy a tartalma teljesen kitalált, fiktív).

A vár Virágh Dénes által készített felmérése Magyarország Régészeti Topográfiája 2. kötetéből:

Dénes József - Djnaploja – 2018. 03. 08.